

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (BAİBÜEFD)

Bolu Abant İzzet Baysal University
Journal of Faculty of Education

2024, 24(2), 1141 – 1164. <https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2024..-1443232>

Okul Yöneticilerinin Alternatif Finansman Arayışları: Liselere Yönelik Bir Durum Çalışması*

Alternative Financing Seeking of School Administrators: A Case Study for High Schools

Gülenay Nagihan KILIÇ¹ , Mithat KORUMAZ² , İbrahim KOCABAŞ³

Geliş Tarihi (Received): 11.03.2024

Kabul Tarihi (Accepted): 09.06.2024

Yayın Tarihi (Published): 24.06.2024

Öz: Eğitimin maliyetlerinin ve eğitime olan talebin artması nedeniyle eğitimin ihtiyaç duyduğu finansman kaynakları yeterli olmamaya başlamıştır. Dünyadaki bütün ülkeler eğitim finansmanında yeni arayışlar içerisine girmektedir. Eğitim kurumları bu durumdan olumsuz olarak etkilenmektedir. Bu problemi çözmek için okul yöneticileri alternatif finansman arayışına girmiştir. Bu araştırma kapsamında okul yöneticilerinin okullarına alternatif finansmanı hangi yöntemlerle sağlamaya çalıştığı ve sağlanan kaynak ile hangi çalışmaların gerçekleştirildiğini belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırma, nitel araştırma yaklaşımlarından durum çalışması desenine uygun olarak tasarlanmıştır. Çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitliliğe uygun olarak belirlenmiş ve proje okullarında görev yapan okul yöneticileri ile okul aile birliği başkanı olmak üzere 11 katılımcıdan oluşmaktadır. Araştırma verileri içerik analiziyle analiz edilmiştir. Analiz sonucunda 'okul bütçesi', 'okul ihtiyaçları' ve 'öğrenci desteği' temalarına ulaşılmıştır. Araştırma sonucu okullarda en sık yaşanan sorunlardan birinin finansman sorunu olduğu ve okul türlerine göre yöneticilerin bu sorunu çözme yöntemlerinin farklılık gösterdiği bulunmuştur. Okullara sağlanan alternatif finansman kaynakları öncelikle okulun fiziki ihtiyaçlarını gidermek için kullanılırken, öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimlerini sağlamak için de çalışmalar yapılmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre okul aile birlikleri alternatif finansman konusunda okul yöneticilerine fazla destek olamamakta ve genellikle öğrenci velilerinden bağış toplama çalışmaları gerçekleştirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Alternatif finansman, Okul yöneticisi, Okul aile birliği, Durum çalışması, Eğitim ekonomisi

&

Abstract: Due to the increasing cost of education and the growing demand for quality education, available financial resources become insufficient. This situation is having a negative impact on educational institutions worldwide. To respond to this challenge, school administrators have explored alternative funding methods. This study aims to identify the strategies used by school administrators to obtain alternative sources of funding for their institutions and how these resources are allocated. In this study, a qualitative approach, specifically a case study design, was chosen to examine this issue in depth. Study participants were selected using purposive sampling methods to ensure maximum diversity, including school administrators and working parent-teacher association (PTA) presidents in project schools. Data analysis revealed two overarching themes related to school administration and one theme related to PTA, each with multiple categories. As a result of the analysis, the themes of 'school budget', 'school needs' and 'student support' were reached. According to the results of the study, the main problem faced by schools is financial shortage, and the strategies adopted by administrators vary depending on the type of school. Although alternative sources of financing are primarily aimed at meeting the physical infrastructure needs of schools, there are also efforts to improve students' academic and social development. The study also highlighted that PTAs do not contribute significantly to school administrators in terms of alternative funding. They often depend on donations from students' parents. This study highlights the key financial challenges faced by educational institutions and provides insight into the various strategies adopted by school administrators to address these challenges. This knowledge and improve students' overall educational experience.

Keywords: Alternative financing, School administrator, Parent-teacher association, Case study, Educational economics

Atıf/Cite as: Kılıç, G.N., Korumaz, M., ve Kocabaş, İ. (2024). Okul yöneticilerinin alternatif finansman arayışları: Liselere yönelik bir durum çalışması. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (BAİBÜEFD)*, 24(2), 1141-1164. <https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2024..-1443232>

İntihal-Plagiarizm/Etik-Ethic: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği, araştırma ve yayın etiğine uyulduğu teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and it has been confirmed that it is plagiarism-free and complies with research and publication ethics. <https://dergipark.org.tr/pub/aibuelt>

Copyright © Published by Bolu Abant İzzet Baysal University– Bolu

*Bu çalışma 17. Uluslararası Eğitim Yönetimi Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

¹ Sorumlu Yazar: Arş. Gör. Gülenay Nagihan KILIÇ, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Eğitim Yönetimi, gnkilic@fsm.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6280-8537

² Doç. Dr. Mithat KORUMAZ, Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Yönetimi, mkorumaz@yildiz.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1800-7633

³ Prof. Dr. İbrahim KOCABAŞ, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Eğitim Yönetimi, ikocabas@fsm.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3540-2427

1. GİRİŞ

Eğitim, gelişmekte olan toplumların en çok yatırım yaptıkları alanların başında gelmektedir. Türkiye'nin de içerisinde yer aldığı bu toplumlarda buna paralel olarak eğitim harcamaları her geçen gün artmaktadır. Türk Eğitim Derneği'nin (2019) Bir Bakışta Eğitim başlıklı raporuna göre, Türkiye'de ortaöğretim kurumlarına yapılan kamu harcamalarının Gayri Safi Yurtiçi Hasıladaki (GSYH) payı %17 olarak belirlenmiştir ve bu oran OECD ortalamasının altında kalmaktadır. Diğer yandan aynı rapora göre Türkiye'nin öğrenci başına yaptığı harcama OECD ülkelerinden daha azdır. Ayrıca eğitim harcamalarının %74,5'i kamu kaynağından, %13'ü hane halkı gelirinden, diğer kısım ise özel ve uluslararası kaynaklardan sağlanmaktadır. Eğitim finansmanının büyük kısmının kamu kaynaklarından karşılanıyor olması ilk bakışta toplumun tabanına yayılmış bir fırsat eşitliğinin sağlanabilmesi için ön koşul olarak kabul ediliyor olsa da paralel alanda neo-liberal iktisadi varsayımların esas alındığı bir yapı içerisinde eğitim harcamalarının çoğunluğunun kamu kaynaklarının kullanılarak karşılanıyor olması uzun vadede sürdürülebilir olmadığı gibi aynı zamanda devlet kaynaklarının tükenmesi ve verimli bir biçimde kullanılamaması, bütçenin üzerindeki aşırı yükü kaldıramaması ve sosyoekonomik açıdan öncelikli konuların ertelenecek olması gibi kaygıları da beraberinde getirmektedir.

Türkiye'de eğitime ayrılan bütçenin, GSYH içindeki oranının 2016 yılından itibaren her yıl azalması (ERG, 2019; MEB, 2018) ve okullardaki eğitim faaliyetlerinin sürdürülebilmesi için gereken masrafların gün geçtikçe artması okul yöneticilerini alternatif finans kaynakları aramaya itmektir. Ayrıca okul yöneticilerinin alternatif finansman sağlama konusunda bir arayış içerisinde olduğunu göstermektedir. Eğitim ulusal bir yatırım olarak kabul edilmektedir. Eğitim yatırımlarının artması bireyler ve toplum için önemli etkiler yaratır. Eğitimden bireysel faydalarının yanında, toplumsal fayda da beklenmesi eğitim yatırımlarının geleceğe yönelik ve değerli olduğunun bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Ekonomik büyümedeki artışın önemli bir bölümünün işgücünü oluşturan bireylerin eğitim düzeyinin artmasından kaynaklandığı ortaya koyulmuştur (Çakmak, 2008). Eğitimli bireylerin ekonomiye katkısı da göz önünde bulundurulduğunda eğitim için yapılan harcamaların önemi artmaktadır. Türkiye'de temel eğitimin zorunlu olması nedeniyle eğitim finansmanının %79 gibi büyük kısmı kamu kaynaklarından sağlanmaktadır. Eğitim bütçesi yıllara göre rakamsal olarak artış gösterse de istatistik raporlarına göre milli gelire oranla ayrılan payın yüzdesi özellikle son dört yılda giderek azalmıştır. Eğitime ayrılan bütçenin azalmasıyla işgücünün eğitim düzeyinin düşeceği ve buna bağlı olarak ekonomik büyümede de düşüşün yaşanacağı söylenebilir.

Bu noktada eğitim örgütlerinin finansmanı ve alternatif finansman arayışları gün geçtikçe daha da ön plana çıkan bir konu olmaya başlamıştır. Bu bağlamda düşünüldüğünde okulların finansmanına ilişkin çok sayıda araştırmanın yapılmış olduğunu söyleyebiliriz. Örneğin Özer vd., (2015) okullardaki gelir ve giderler arasında eğitim süreçlerini aksatabilecek kadar önemli bir dengesizlik yaşandığını belirtmektedir. Ayrıca finansal çıkmaz yaşayan okul müdürlerinin plan ve hedeflerine ulaşamayınca mesleki ve kurumsal sıkıntılar yaşadığı ve bu nedenle alternatif çözüm yollarını kendi okullarının koşullarına uygun olarak bulmaya çalıştıkları fakat bu girişimin yöneticilerin, eğitimin niteliğini arttırmak için çalışmak yerine finans kaynakları aramasının mesleki bir ikilemde bıraktığı bilinmektedir (Yaman, 2019). Okul müdürlerinin çoğu okulun ihtiyaçlarını bütçe dışı kaynaklardan sağlamak zorunda kalmaktadır (Alpay, 2011). Okul dışı kaynaklardan sağlanan bütçeyle ilişkili olarak okul yöneticileri eğitim finansmanı politikalarını uygulamada bakanlık ve okul temelli iki sorun yaşamaktadır (Altunay, 2017). Bütçenin sınırlı olması bakanlık temelli, personel giderleri ve eğitim giderleri gibi konular da okul temelli sorunları oluşturmaktadır. Çınkır (2010b) ise okul müdürlerinin bütçeyle ilgili sorununun, devlet bütçesinden sağlanan eğitim katkılarının okullara yansıtılmadığından kaynaklandığını belirtmiştir. Yapılan bu çalışmalar okul yöneticilerin okulların finansmanını sağlamada sorun yaşadıklarını ve bu nedenle alternatif yöntemlere başvurduğunu ortaya koymaktadır. Okul yöneticilerinin alternatif finansman arayışları giderek artmakla birlikte bu alanda yapılan betimleyici çalışmaların azlığı dikkat çekmektedir. Yükseköğretimde alternatif finansman konusunda çalışmalar (Akça, 2012; Göksu, 2014; Kabasakal, 1995) yapılmış olmasına karşın bu araştırmaların ekonomi alanında çalışanlar tarafından

yapılmış olması eğitim alanındaki yetersizliği göstermektedir. Bu nedenle araştırmada, okul yöneticilerinin okula alternatif finansman sağlama yöntemlerini incelemek amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında okul yöneticilerinin alternatif finansmanı hangi yöntemlerle sağladığını belirlemek temel amaçtır. Bu amaç kapsamında, okula sağlanan alternatif finansmanın hangi ihtiyaçların karşılanmasında kullanıldığı, bu süreçte ne gibi zorluklarla karşılaştığı, okul içi ve dışında kimlerden katkı aldığının ortaya koyulması amaçlanmıştır. Araştırmanın, genelde tüm kademelerdeki okul yöneticilerine alternatif finansman arayışlarında yol göstermesi, özelden ise lise kademesinde görev yapan okul yöneticilerine yardımcı olması, öğrenci velilerini okulun alternatif finansmanı konusunda bilgilendirmesi, bu kapsamda aile katılımını olumlu anlamda arttırması ve aynı zamanda Türkiye’de okul finansmanı alanında çalışan az sayıda araştırmacıya teori ve uygulama alanında veri sağlaması beklenmektedir.

Eğitim ve Finansman

İkinci Dünya Savaşından sonra özellikle, gelişmekte olan ülkelerde eğitim sistemi genişlemiş ve öğrenci sayıları artmıştır. Bu genişlemeyle birlikte kamu tarafından karşılanan eğitim harcamaları da artış göstermiştir. Gelişmekte olan ülkeler bu artışı sağlamakta güçlük çekmiş ve neo-liberal iktisadi varsayımlara dayanan yeni ekonomik modelin bir gereği olarak maliyeti azaltmak için okula geç başlama, öğrenim süresini kısaltma, çoklu eğitime geçme, öğretmen maliyetini düşürme gibi önlemler almışlardır (Kavak ve Ekinci, 1994). İkinci Dünya Savaşının etkileri tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de görülmüştür. Öncelikle siyasi alanda olsa da sosyal, ekonomik ve eğitim alanında da değişimler yaşanmıştır (Taşdöven, 2013). Türkiye’de 1923 İzmir İktisat Kongresi ile liberal ekonomiye geçilmiş ve sosyal devlet anlayışı benimsenmiştir. Bu nedenle toplumdaki her bireyin eğitim almasını sağlamak devletin bir görevi olarak kabul edilmiştir. Anayasanın 42. maddesine göre, ilköğretim kız ve erkek vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 1982: 42). Devletin bu görevini yerine getirmesi için 1927 yılında çıkan Maarif Vergisi ile ilköğretime kamudan kaynak sağlanmıştır. 1739 sayılı kanunun 7. maddesine göre ilköğretim görmek her Türk vatandaşının hakkıdır ve 8. Madde gereğince fırsat ve imkân eşitliği sağlaması açısından eğitim kamu finansmanı sağlanır (Milli Eğitim Temel Kanunu, 1973). Temel eğitimin toplumsal faydalarının daha fazla olması, devletlerin eğitim maliyetini karşılamasını zorunlu hale getirmiştir. Aynı zamanda ekonomik büyümenin de eğitim üzerinde olumlu etkilerinin olduğuna ilişkin görüşler de ağır basmaktadır (Mammadov, 2018). Bu görüşlere göre eğitim ülkelerin gelişmişlik düzeyini belirlemede büyük bir etken olduğundan eğitime yapılan yatırımlar önem kazanmaktadır. Eğitime yapılan yatırım arttıkça eğitimin niteliği de artmaktadır (Alpay, 2011). Devletler eğitimin niteliğini arttırmak, ekonomik düzeyini geliştirmek, toplumun refahını arttırmak ve gelişmişlik düzeyini yükseltmek için eğitime yatırım yapmaktadır.

Eğitimin bireyler ve devlet için bir maliyeti vardır. Maliyet; bir işin, üretimin ya da hizmetin gerçekleştirilebilmesi için kullanılan kıt ekonomik kaynakların değeridir. Eğitim hizmetinin gerçekleştirilmesi için kullanılan kaynaklar da eğitimin maliyetini oluşturur (Gümüş ve Şişman, 2014). Eğitimde toplam maliyet, doğrudan maliyet, dolaylı maliyet, ortalama maliyet, marjinal maliyet, sabit ve değişken maliyet olmak üzere dört maliyet türü vardır. Eğitim maliyetleri çeşitli faktörlerden olumlu veya olumsuz olarak etkilenmektedir. Öğrenci sayılarının artışı, sınıf tekrarları, devamsızlık, okul terkleri, ilgi ve bilgi eksikliği, başarı oranının düşüklüğü gibi faktörler eğitimin maliyetini olumsuz yönde etkiler (Gümüş ve Şişman, 2014). Türkiye’de genç nüfusun fazla olmasından dolayı eğitimin maliyeti artmakta ve devlet bütçesinin önemli kısmı eğitim giderleri için ayrılmaktadır.

Eğitim maliyetlerini karşılamak için finansmana ihtiyaç duyulmaktadır. Finansman; fon sağlamak ve bu fonu etkin olarak kullanmaktır (Alpay, 2011). Eğitim finansmanı da eğitim maliyetlerini karşılamak için kaynak sağlanmasını ifade etmektedir. Eğitim yatırımları, personel maaşları, eğitim planlaması giderleri, eğitim için kullanılan gerekli donanımlar ve cari giderler eğitim finansmanı kapsamında incelenir

(Gümüş ve Şişman, 2014). Eğitim finansmanı ile personel giderleri, cari giderler, sermaye giderleri ve diğer giderler karşılanmaktadır ve personel giderleri, maliyetin büyük kısmını oluşturmaktadır (Eldeniz, 2018). Eğitim için ayrılan bütçenin büyük kısmının toplam maliyeti karşılamak için harcandığı görülmektedir. Bu durum eğitim olanaklarını iyileştirmek için yeterli kaynak ayrılmasına engel olmaktadır.

Okullara yeterli finansman sağlanmadığında, öğrencilerin eğitime devam edebilmesi için ailelerin okula ödeme yapması gerekmektedir. Aile ödeme yapmakta zorlandığında öğrenci okula devam edememektedir (Arenas, 2005). Sosyoekonomik düzeyi düşük bölgelerdeki öğrencilerin aileleri, çocuklarına yeterince destek olamadığı için bu öğrenciler okullara yetersiz bütçe ayrılmasından daha fazla etkilenmektedir (Jackson vd., 2015). Bu bölgelerde öğretmenlere yapılan maddi destek ise öğrenci başarısını olumlu yönde etkilemektedir (Cowan ve Goldhaber, 2018). Bu durumda öğrencilerin sosyoekonomik düzeyi de eğitimde adaletsizliğe neden olmaktadır. Devletler, tüm öğrencilere eğitim imkânı sunmak, eğitim sonuçlarını iyileştirmek ve okullara adil bir şekilde fon sağlamak için finansman sistemi geliştirmelidir (Baker vd., 2014). Eğitim finansmanı alanındaki çalışmaların çoğu her öğrenciye yeterli eğitimi vermek için fon sağlama amacı üzerine yoğunlaşmaktadır fakat yeterli eğitim standardının maliyetini hesaplama ve maliyetin hangi finansmanla sağlanacağı sorusuna cevap bulamamıştır (Augenblick vd., 1997). Bu nedenle eğitim finansmanı ile ilgili sorunlar güncelliğini korumaktadır.

12.01.1961 tarihli, 10705 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 222 sayılı Kanununun 76. maddesinde ilköğretime ait gelir kaynakları; devlet gelirin %3'ünden az olmayacak şekilde ayrılan pay, özel idarelerin bütçesinin en az %20'lik kısmı, köy bütçe gelirin %10'luk kısmı, belirlenen miktara göre vakıflardan ayrılan hisseler, yapılan yardımlar, faizler ve kullanılmayacak durumda olan okul bina ya da arsalarının satışından elde edilen gelirlerdir (İlköğretim ve Eğitim Kanunu, 1961). 2019 yılında eğitim için ayrılan bütçenin merkezi yönetim bütçesine oranı %17 olarak belirlenmiştir (MEB, 2018). Millî Eğitim Bakanlığının 2020 yılı bütçe sunuş raporuna göre son beş yılda eğitim için ayrılan bütçe rakamsal olarak artış gösterse de (76 milyardan 125 milyara) yurtiçi hasılaya oranının azaldığı (%4,21'den %3,65'e) (Selçuk, 2020) görülmektedir. Eğitime ayrılan payın azalması eğitimin niteliğini de etkilemektedir.

Eğitimde Finansman Politikaları

Eğitim finansmanı, eğitim yönetimiyle ilgili süreçleri parasal kaynak kullanılması açısından inceler (Tural, 2002). Finansman sadece ihtiyacın karşılanması değil aynı zamanda ayrılan kaynakların dağıtımı, niteliği ve etkinliğini de inceler (Yılmaz ve Sarpkaya, 2016). Ekonomi literatüründe ise okul finansmanı eğitim sürecinde okulun girdileri ve çıktıları üzerindeki etki olarak ifade edilir (Sebold ve Dato, 1981). Eğitimde finansman, benimsenen finansman yaklaşımına göre çeşitli kaynaklardan sağlanabilmektedir. Tural (2002)'a göre kamu finansmanı, özel finansman ve karma finansman olmak üzere üç finansman politikası vardır. Kamu finansmanı yaklaşımında maliyet devletin halktan topladığı vergilerden karşılanır. Eğitim maliyetinin kamu finansmanı ile karşılanması bireyler için fırsat eşitliği oluşturur, işgücü piyasasının ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlar ve devletin bütçesine en uygun şekilde kaynak ayrılmasına yardımcı olur (Tural, 2002). Çeşitli finansman türleri olsa da dünya genelinde ve Türkiye'de eğitim büyük oranda kamu finansmanı ile sağlanmaktadır (Serin, 1979). Fakat kamu finansmanı tek başına eğitim maliyetlerini karşılamada yetersiz kalmaktadır (Gümüş ve Şişman, 2012; Koç, 2007; Tural, 2002). Ayrıca eğitimin kamu finansmanı ile gerçekleştirilmesinin etkinliği sağlayamadığı düşüncesi yaygınlaşmakla birlikte alternatif finansman kaynakları da aranmaya başlamıştır (Akça, 2012). Alternatif finansman arayışları ise bazı engellerle karşılaşmaktadır.

Eğitim politikası eğitime ayrılan bütçe aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Eğitim bütçesinin belirlenmesinde öğrenci sayıları ve özellikleri, mezun öğrencilerin işe başlama oranları gibi bilgilerden yararlanılır (Alpay, 2011). Eğitimde karşılaşılan problemler de finansman belirlemede önemli bir etkidir. Bircan (1990) eğitim finansmanında yaşanan sorunları içsel ve dışsal nedenler olarak iki kısımda incelemiştir. İçsel nedenler; eğitim maliyetinin artışı, öğretim kadrosunun verimsiz oluşu ve yetersiz kalması, okul başarısızlığından kaynaklanan kayıplar, burslarda meydana gelen değişimler, finansman kaynaklarının birleşimi ve kötü yönetilmesidir. Dışsal nedenler ise; hızla artan nüfus ve bu nüfusun

talebinde farklılaşma, dış borçlar, farklı alanlardaki kamu harcamalarının artışı, kamu kaynaklarının arttırılamaması, işsizlik ve istihdam şartlarının değişimidir (Bircan, 1990). Eğitimde finansman sorunu içsel bir nedendir ve dışsal nedenlerden etkilenmektedir. Ayrıca eğitimdeki finansman sorunu öğrenci başarısını da etkilemektedir. Yapılan araştırma sonuçlarına göre öğrenci başına yapılan harcama ile öğrencilerin test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Sebold ve Dato, 1981). Bu nedenle eğitimin niteliğini ve öğrenci başarısını arttırmak için eğitime yatırım yapılması gerekmektedir.

Eğitim finansmanı ve okulların en iyi nasıl finanse edileceği sorunu okulların kendisi kadar eski konulardandır (Dayton ve Dupre, 2004). Eğitime olan talep attıkça finansman sorunları da artmaya başlamıştır. Eğitim finansmanının aşırı merkezîyetçi yapıyla yürütülmesi de eğitimde olumsuzluklara sebep olmaktadır (Ömür, 2017). Dünyada eğitimle ilgili karşılaşılan sorunlar üç grupta toplanmıştır. Bunlar, eğitim sistemi çıktıları ile işgücü ihtiyacı arasındaki denge sorunu, eğitimde fırsat ve imkân eşitliği sorunu, öğrenci sayıları ile maliyet artışına bağlı olarak finansman sorunlarıdır. Eğitim planlaması için en büyük sorun finansman yetersizliğidir. Ülkenin milli gelirinin artması bir anda gerçekleşmeyeceği için ülkeler, eğitim hedeflerini küçültme, verimlilik ve etkililiği yükseltme, nitelikten vazgeçip daha fazla öğrenciye eğitim sağlama ya da ek kaynaklar yaratmak durumundadır (Bülbül, 1984). Bu durumda ülkeler eğitimin devamlılığını ve verimliliğini sağlayabilmek için nitelikten vazgeçemeyeceklerinden alternatif finansman sağlamaya yönelmelidir.

Alternatif Finansman

Alternatif politikaları belirlemek için çeşitli finansman tipleri önerilse de bunlar çağdaş eğitim düzenlemeleri için yetersiz kalmaktadır. Bu tipler daha çok eğitimi kimin kontrol edeceği, kimin finanse edeceği ve kimin yöneteceği konularına odaklanmıştır. Eğitim finansmanına ilişkin alternatif politikalar olsa da bu politikaların kesin sonuçları çok az görülmektedir (Cummings ve Riddell, 1994). Kesin sonuçlar vermese de dünya genelinde uygulanan bazı alternatif finans politikaları yürütülmeye çalışılmaktadır.

Neo-liberal ekonomiye geçişle birlikte eğitim finansmanı uygulamaları değişmiştir. Bu değişimle birlikte özellikle ilköğretim kademesinde finansman sorunu yaşanmaktadır ve bu sorundan en çok okul müdürleri etkilenmektedir. Yöneticiler bu sorunu çözebilmek için alternatif gelir kaynağı arayışlarına yönelmektedir (Yıldız, 2018). Yöneticilerin finansman ile ilgili karşılaştığı sorunlar, bütçe yetersizliği, yardımcı personel yetersizliği, fiziki ihtiyaçların karşılanma sorunu ve okulun bulunduğu bölgenin sosyoekonomik düzeyi olarak tespit edilmiştir (Alpay, 2011). Alternatif finansman sağlamada ise üst düzey yöneticiler ve veliler okul müdürlerine sorun çıkarmaktadır. İlkokul müdürlerinin finansman sorununu çözmedeki yaklaşımı, velilerden kayıt ücreti alma şeklindedir. Okulda kullanılan kitaplar için yayınevlerinden alınan destekler, öğretmen maaşlarının yatırıldığı bankaların desteği, kantin kira gelirleri, kıyafet satışları, diploma ücretleri, anasınıfı gelirleri, okul bahçesinin eğitim dönemi dışında otopark olarak kiralanması, dernek yardımları ve kermesler de okullara alternatif finansman sağlamak için kullanılan diğer yöntemlerdendir. Okullara finansman sağlamada velilerin desteği de önemlidir (Yıldız, 2018). Finansman probleminin en fazla yaşandığı okullar velilerin sosyoekonomik düzeyinin düşük olduğu bölgelerdeki okullardır. Okulların alternatif finansman kaynakları buldukları bölgenin durumuna göre farklılaşmaktadır (Korkmaz, 2005). Ayrıca eğitim kademelerinin hepsinde finansman sorunu yaşansa da öğrenci yoğunluğu nedeniyle ilköğretimde daha fazla finansman sorunu yaşanmaktadır. Altuntaş (2005)'a göre okullarda yaşanan en büyük finansman sorunları bakım onarım giderleri, kırtasiye giderleri, ödenek yetersizliği ve eğitim araç gereçlerinin yetersizliğidir. Bu durumlarda alternatif finansman kaynağı sağlamak için okulun spor salonu, bilgisayar sınıfı ya da bahçesinin ders saatleri dışında kiralanması, kermes, sergi gibi etkinlikler düzenlenerek okula kazanç

sağlanması önerilmektedir. Kişi ve kuruluşların gönüllü katkısı özendirilerek eğitime katkı sağlanması ve bu katkının dürüstçe kullanılması için çalışılmalıdır (Koç, 2007). Bülbül (1984) de halkın okul yapımına katkıda bulunmasının, bağışlar ya da yardımlar toplanmasının, sanayi kuruluşlarının katkılarının, vakıf, dernek ya da kuruluşların katkılarının, döner sermaye gelirlerinin, kermes ve konserler düzenlenmesinin okullarda alternatif finansman sağlamaya yardımcı olabileceğini belirtmektedir.

İşgücü piyasasına katılım sağlayabilme ve kazancını arttırabilme amacıyla bireylerin eğitim talebi artmaktadır. Artan eğitim talebiyle oluşan eğitim maliyetini kamu finansmanı ile sağlamak giderek zorlaşmaktadır. Eğitim için ayrılan bütçenin büyük kısmının personel giderleri için harcanması, cari harcamalar ve sermaye giderleri okullarda finansman sorunu yaşanmasına neden olmaktadır. Okul müdürleri oluşan finansman sorununu çözmek için vakit ayırmak zorunda kaldığında asıl görevleri olan eğitim hizmetlerinin geliştirilmesi için vakit ayıramamakta ya da daha az vakit ayırmak zorunda kalmaktadır. Bu durum okullarda nitelik sorununun yaşanmasına da neden olabilmektedir. Okul müdürlerinin alternatif finansman arayışında olduğu belirlenmiş olmasına karşın henüz bu konuda bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle yapılan çalışma okul müdürlerinin alternatif finansman arayışını hangi yollarla gerçekleştirdiğini ortaya koyması açısından önem kazanmaktadır.

Bu araştırmanın amacı, farklı okul türleri için alternatif finansman kaynaklarını belirlemek ve okul yöneticilerinin bu konuda karşılaştıkları zorluklara açıklık getirmektir. Ayrıca, çalışmanın genel amacı, eğitim sisteminin finansal sisteminde yapılabilecek iyileştirmelere yönelik önerilerde bulunmaktır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıtlar aranmıştır:

- 1- Okul yöneticilerinin alternatif finansman kaynakları nelerdir?
- 2- Okul yöneticilerinin alternatif finansman kaynakları ararken yaşadıkları sorunlar nelerdir?
- 3- Okul yöneticilerine alternatif finansman arayışında kimler destek olmaktadır?
- 4- Okullar alternatif finansman kaynaklarını hangi amaçlarla kullanmaktadır?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın modeli

Bu araştırma, nitel araştırma yaklaşımlarından durum çalışması desenine uygun olarak tasarlanmıştır. Creswell (2017) durum çalışmasını, araştırmacı tarafından özellikle değerlendirilmek istenilen durum, program, olay ya da eylemin derinlemesine analiz edilmesi olarak tanımlamıştır. Yıldırım ve Şimşek (2011, s.39) de "bir ya da birkaç durumun derinlemesine araştırıldığı ve duruma ilişkin etkenlerin bütüncül bir yaklaşımla ortaya konulmaya çalışıldığı bir nitel araştırma deseni" olarak tanımlamıştır. Durum çalışmasında, durumlara bağlı temalar oluşturularak derinlemesine inceleme yapılır. Yin (1984)'in yapmış olduğu durum çalışması desenleri tipolojisine göre iç içe geçmiş tek durum deseni bu çalışmanın amaçlarını ortaya koyması açısından uygundur. Bu desende kendine özgü bir durumun kendi bağlamında birden fazla birimde incelenmesi amaçlanır (Subaşı ve Okumuş, 2017). Çalışmada okul müdürlerinin alternatif finansman sağlama yöntemlerinin derinlemesine incelenmesini amaçlandığından durum çalışması desenlerinden biri olan bütüncül tek durum deseni kullanılmıştır.

2.2. Araştırmanın çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemine uygun olarak belirlenmiştir. Maksimum çeşitlilik örnekleme, probleme dayalı olarak benzeşik farklı durumun tespit edilmesi ve bu durumlara yönelik seçimlerin yapılmasıdır (Büyüköztürk vd., 2014). Maksimum çeşitlilik örneklemede, belirlenen durumla ilgili çeşitli boyutlar incelenir. Farklı koşullardaki ortak durum ele alınır (Patton, 2007). Bu araştırma kapsamında alternatif finansman kaynağına ihtiyaç duyma durumu ele alındığı için maksimum çeşitlilik örnekleme ile farklı eğitim kurumlarında yaşanan aynı durum ortaya koyulmuştur. Bu doğrultuda finansman sorunu yaşayan proje okullarından, imam hatip lisesi, meslek lisesi ve Anadolu lisesi türündeki okullarda görev yapan müdürler ve okul aile birliği başkanları ile görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler takma adlarla transkript edilmiştir.

Tablo 1.

Okul Yöneticilerinin Demografik Özellikleri

	Okul türü	Yöneticilik deneyimi	Bulunduğu okuldaki görev süresi
Mehmet	Anadolu Lisesi	35 yıl	10 yıl
Safiye	İmam Hatip Lisesi	3 yıl	3 yıl
Halide	Meslek Lisesi	39 yıl	1 yıl
Ramazan	İmam Hatip Lisesi	14 yıl	8 yıl
Hakan	Meslek Lisesi	19 yıl	8 yıl
Mustafa	Meslek Lisesi	19 yıl	1 yıl
Adnan	Meslek Lisesi	14 yıl	6 yıl

Araştırma katılımcılarından Mehmet Anadolu lisesinde yöneticilik yapmaktadır. Yöneticilik deneyimi 35 yıldır ve bulunduğu kurumdaki görev süresi 10 yıldır. Safiye ve Ramazan imam hatip lisesinde yöneticilik yapmaktadır. Yöneticilik kıdemi Safiye'nin üç yıl iken Ramazan 14 yıldır yöneticilik yapmaktadır. Buldukları okuldaki görev süreleri de farklılık göstermektedir. Halide, Hakan, Mustafa ve Adnan ise meslek lisesinde yöneticilik yapmaktadır. Yöneticilik kıdemleri Adnan'ın 14 yıl, Hakan ile Mustafa'nın 19 yıl iken Halide'nin ise 39 yıldır. Halide yöneticilik deneyiminin yanında bölüm şefliği görevinde de bulunmuştur.

Tablo 2.

Okul Aile Birliği Başkanlarının Demografik Özellikleri

Katılımcı	Okul türü
Ayşe	Anadolu Lisesi
Ahmet	İmam Hatip Lisesi
Zeynep	Anadolu Lisesi
Ali	Meslek Lisesi

Araştırma katılımcılarından Ayşe ve Zeynep Anadolu lisesinde okul aile birliği çalışmalarını yürütürken, Ahmet İmam Hatip lisesi ve Ali de meslek lisesinde okul aile birliği çalışmalarını yürütmektedir. Ali bu görevde tecrübeli olduğunu ve daha önce farklı kademe ve kurumlarda da aynı görevi yürüttüğünü belirtmiştir.

2.3. Veri toplama araçları ve süreci

Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme soruları ile toplanmıştır. Araştırmanın amaçlarını ortaya çıkarması amacıyla derinlemesine bilgiye erişmek (Ritchie vd., 2013) için yüz yüze görüşme yöntemi kullanılmıştır. Görüşme soruları oluşturulmadan önce alayazın taranmış, eğitimde alternatif finansman kaynaklarının belirlenmesiyle ilgili yapılan diğer çalışmalar incelenmiştir. Araştırma soruları hazırlanırken çalışmanın amacı ve alt amaçlarına uygun olmasına dikkat edilmiş, amaç dışı sorulara yer verilmemiştir. Elde edilen sorulardan bir havuz oluşturulmuştur. Amacı gerçekleştirmeye uygun olan sorulardan görüşme soruları taslağı oluşturulmuştur. Hazırlanan taslak sorular için uzman görüşü alınarak amaca uygun olması sağlanmıştır. Açık uçlu olarak hazırlanan sorular araştırma konusuyla ilgili daha fazla bilgiye ulaşma amacındadır. Açık uçlu sorularla daha detaylı bilgiye ulaşılabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Uzman görüşlerinden sonra elde edilen açık uçlu görüşme soruları bir okul yöneticisine uygulanarak pilot görüşme gerçekleştirilmiştir. Pilot görüşmeden sonra bu sorular aracılığıyla Anadolu lisesi, meslek lisesi ve imam hatip lisesi türlerinde görev yapan müdürlerle görüşme

sağlanmıştır. Görüşme soruları için Yıldız Teknik Üniversitesi Etik Kuruluna başvurulmuş, E.2006190273 sayılı izin alınmıştır. Hem yüz yüze hem de çevrimiçi olarak uzaktan görüşme yapılan tüm katılımcılara, araştırmanın amacı, olası riskleri, kapsamı ve genel olarak süreci ile ilgili bilgilendirmeyi içeren, araştırmacılar tarafından oluşturulmuş bir görüşme protokolü gönderilmiştir. Ayrıca katılımcıların aydınlatılmış onay formunu imzalamaları ve araştırmaya katılım hususunda rıza gösterdikleri kayıt altına alınmaya çalışılmıştır. Pandemi sürecinin başlaması ile görüşmelerin bir kısmı uzaktan çevrimiçi görüşme ile gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşmeler ortalama olarak 40 dakika sürmüştür. Görüşmeler esnasında katılımcıların verdikleri cevaplardan hareketle sonda sorular yönetilmiştir. Aynı zamanda katılımcılarla gerçekleştirilen görüşmeler esnasında hem verinin daha güvenli bir biçimde saklanması hem de analizlerde kolaylık sağlanması adına analitik notlar (analytic memos) tutulmuştur. Görüşmeler katılımcıların izniyle ses kaydına alınmış daha sonra transkript edilerek yazılı doküman haline getirilmiştir. Yazılı doküman katılımcılarla paylaşılıp teyit edilmiştir. Bu şekilde yazılı doküman halindeki verinin güvenilir olması sağlanmaya çalışılmıştır.

2.4. Verilerin analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi yöntemi özellikle sosyal bilimlerde araştırmalarında nitel çalışmalar için kullanılan en yaygın yöntemlerden biridir. İçerik analizi ile metin içindeki belli kavram ve kelimeler üzerinden analiz yapılır (Büyüköztürk vd., 2014). İçerik analizinde öncelikli olarak katılımcıların ifadeleri detaylı biçimde incelenir. Ardından bu ifadelerde yer alan temel ve anahtar kavramlar kodlar olarak kaydedilir. Ardından bu kodlar benzerlikleri bakımından bir araya getirilerek kavramsallaştırılır ve temalara ulaşılır. Ardından oluşturulan bu temalar, yine benzerlikleri bakımından yeni bir kavramsallaştırma ile benzer kategoriler altından toplanırlar (Creswell, 2017). Bu noktada Saldaña (2021) araştırmanın verilerinin asgari üç döngü halinde analiz edilmesi gerektiğini ancak verinin yoğunluğu ve hacmine göre daha fazla döngünün araştırma verilerinin analizi için kullanılabileceğini belirtmiştir. Bu araştırmada üç döngü halinde yapılan içerik analizi sonucunda ‘okul bütçesi’, ‘okul ihtiyaçları’ ve ‘öğrenci desteği’ olmak üzere üç temaya ulaşılmıştır.

2.5. Araştırmanın etik izni

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Yıldız Teknik Üniversitesi

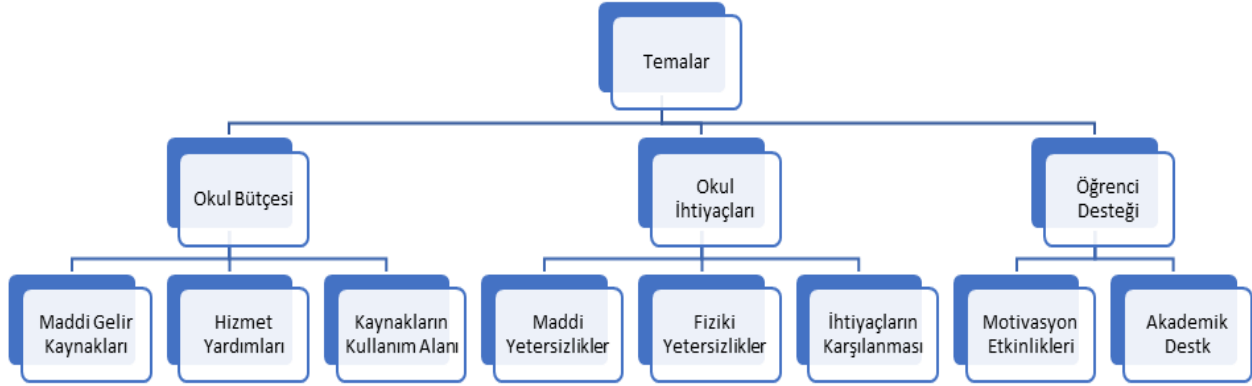
Etik değerlendirme kararının tarihi: 19.06.2020

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: E.2006190273

3. BULGULAR

Yapılan analiz sonucunda “yetersiz bütçe”, “personel eksikliği” ve “altyapı giderleri” en çok vurgulanan kavramlar olarak belirlenmiştir. Katılımcılar bu konularda yaşadıkları sorunları çözerken bu süreçte yaşanan güçlükleri de belirtmişlerdir. Ayrıca okul için alternatif finansman kaynağını nasıl sağladıkları ve sağlanan kaynağın hangi amaçlarla kullanıldığına ait verilere de ulaşılmıştır. Araştırma kapsamında üç tema ve sekiz kategori belirlenmiştir. Okul bütçesi ve okul ihtiyaçları temalarına ait veriler okul müdürü olan katılımcılarla, öğrenci desteği temasındaki veriler ise okul aile birliği başkanı olan katılımcılarla yapılan görüşmelerden elde edilen verilerle oluşturulmuştur. Okul bütçesi teması altında maddi gelir kaynakları, hizmet yardımları ve kaynakların kullanım alanı kategorileri yer almaktadır. Okul ihtiyaçları teması altında maddi yetersizlikler, fiziki yetersizlikler ve ihtiyaçların karşılanması

kategorileri yer almaktadır. Öğrenci desteği temasında ise motivasyon etkinlikleri ve akademik destek kategorileri yer almaktadır.

Şekil 1. Araştırma temaları

Tema 1: Okul Bütçesi

Araştırmacılar okullarda yaşanan en temel sorunlardan birisi olduğunu belirttikleri okul bütçesi temasını; yetersiz bütçe, hizmet yardımları ve kaynakların kullanım alanı olmak üzere üç kategoride toplandığını belirlemiştir. Katılımcılardan Mehmet yetersiz bütçe kategorisi ile ilgili görüşünü şu şekilde ifade etmektedir:

Okulumuzda en çok ekonomik, maddi sorunlar oluyor. Binanın eski olması, elektrik tesisatı, pencereler, yani altyapı sorunları sık sık masrafa neden oluyor. Bu masrafları okul kendi imkanlarıyla karşılamaya çalışıyor. Kısmen destek oluyorlar tabii. Boya falan veriyorlar mesela okulları boyamamız için, verdikleri boyayı kullanamıyorsun. Kalite açısından. Fayda faydadır diyeceksiniz ona da. Mesela bir halı sahamız var bizim, eskiden kalma. Geçen bir rüzgâr vurdu, üzeri brandaydı, brandasını yırttı. Ne kadar masraf, 30 bin lira ve okul karşılayacak bunu. Okulun bütçesi yok ki...

Mehmet deneyimli bir okul yöneticisi olarak, okulda yaşanan maddi sorunların çok fazla olduğunu ve okulun bu sorunları çözebilmek için yeterli kaynağının olmadığını belirtmiştir. Mehmet'e göre yöneticilik konusunda daha deneyimsiz olan Safiye'nin de (3 yıldır okul yöneticiliği yapıyor) maddi gelir kaynakları ile ilgili görüşleri şu şekildedir:

Bütçe yani ekonomik sorunlarımız çok oluyor. Personelin yeter sayıda sağlanması bizi rahatlatır. İkincisi de biz maaş için olanlara şey yapmayalım. Neticede biz öğretmeniz, şirket yönetmiyoruz. Ama bize düşen şu an burayı şirket gibi yönetmek. Kara geçir, kasanı oluştur, borçlarını kapat. Personel prim borcu ödüyoruz biz. Bunları ben nasıl yapayım edebiyat öğretmiyim...

Bir başka okulda çalışan ve yöneticilikte deneyimli olan Halide'nin görüşleri ise diğer yöneticilere göre daha olumlu görünmektedir ve yaşanan finansman sorunlarını çözmek için yöneticilikteki tecrübelerinden yararlandığını göstermektedir.

Okulumuzun bütçesi yetersiz ama oldurmaya çalışıyoruz. Planlamayı önceden yapmak gerek. Para geldi ben gidip harcamayım olmaz. Okulun ihtiyaçları önceden bellidir zaten buna göre para geldiğinde harcamak gerek. Biraz da bizim kendi planlamamızdan kaynaklanan sorunlar aslında. Her şeyi bakanlıktan da beklememek lazım. Bakanlığa bağlı bir dünya okul var. Şimdi şöyle düşünün aile ne kadar kalabalıksa derdi o kadar fazla oluyor. Hepsine yetmesi mümkün değil bakanlığın. Biz de ödenekleri düzgün kullanmalıyız, zamanında kullanmalıyız, planlamalıyız...

Tecrübeli bir okul yöneticisi olan Adnan da Halide gibi okulun bütçesinin yeterli olmadığını ancak kendilerinin alternatif finansman sağlayarak yaşanan sorunları çözdüğünü belirtiyor.

Maddi olarak sıkıntı yaşıyoruz, okul çok büyük olduğu için maddi gider de çok fazla. Çok ciddi sıkıntılar yaşıyoruz diyemem ama bazen bir şeyler yapmak isteyip de yapamadığımız oluyor. Ya da borçlu olduğumuz yerler var. Şöyle yapıyoruz, okul sektör iş birliği projesi var. Bizim bu proje kapsamında okulumuzda faaliyet gösteren beş tane alan var. Bilişim teknolojileri, makine teknolojileri, motorlu araçlar, elektrik elektronik, kimya gibi biz bu sektörlerde hizmet veren firmalarla sürekli irtibat halindeyiz. Firmalar da bölümlerin ihtiyacı olan şeylere kendi güçlerinin yettiği kadar destek oluyorlar. Maddi olarak para vermezler ama mesela motor bölümüne bir ihtiyacınız var firmalardan gelir. Bizim okulumuzda büyük otomotiv şirketlerinin atölyeleri var, içlerinin tamamen onlar doldurdular. Firmalar araba hediye etti, bir firma kamyon verdi. Öğrenciler söksün taksit diye motosikletler geldi. İşbirliklerimiz sayesinde sonra o öğrencileri işe de sokuyoruz, böyle bir iş birliği içerisindeyiz. Biz genelde sektörel destek alıyoruz ama Anadolu lisesinin sektörel bir destekçisi yok. Onlar daha fazla güçlüklerle karşılaşılıyor tabii. Biz maddi açıdan sıkıntı çekmiyoruz aslında, büyük işler yapmaya çalışıyoruz o yüzden paramızın yetmediği oluyor. Mesela yurt dışına robot yarışmasına gidiyoruz. Böyle projeler yaptığımızda güç gerekir. Diğer okullar gibi camımız kırık, boyamız yok gibi sorunlar yaşamıyoruz.

Ramazan, okulun yetersiz bütçesinin yanında yaşanan diğer sorunların da olduğunu ancak, bu kadar önemli olmadığını belirtiyor:

Okuldaki öncelikli sorunumuz ekonomik yetersizlik, bu yetersizliğe sebep olan da temizlik ve teknik eleman sayısının yetersiz olması tabii. Zorunlu olan elektrik, su, doğalgaz ödemeleri dışında gönderilen ödenek çok yetersiz kalıyor. Bunların yanında bazı öğretmenlerin akademik yetersizliği de sorun oluyor ancak ekonomik yetersizlikler kadar etkilemiyor, diğer öğretmenler o açığı kapatıyor bir şekilde...

Mustafa da okulunda en fazla maddi sorunlar yaşandığını bu konuda öğretmenlerin kendisine destek olmaya çalıştığını belirtmektedir.

Okulda en çok parasal sorunlar yaşıyoruz. Gönderilen bütçe kurumun işleyişi için yeterli değil. Aktif ve büyük bir okuluz. Her gün bir ihtiyaç çıkıyor. Bir gün tesisat bozuluyor, bir gün kapı bozuluyor. Bütçe bunlara yetmiyor. Sağ olsun öğretmenler destek olmaya çalışıyor. Öğretmenlerimizin tanıdıklarından destek alıyoruz. Bazen daha ucuza bazen de bedava tamirat sorunlarımızı çözüyorlar.

Bir diğer tema olan fiziki yetersizlikler kategorisi için en çok temizlik ve altyapı yetersizliği kavramları vurgulanmıştır. Okulunda altyapı sorunlarını çok fazla yaşadığını belirten Safiye'nin bu konuda görüşleri şu şekildedir:

...Tamirata çok harcıyoruz. Ben mesela bu okula floresan yetiştiremiyorum. Işıkların içi patlıyor. Aldığımız zaman kolilerle alıyoruz yani öyle diyeyim. Ya da bu starter denen lambanın yanındaki şeyler yanıyor, onları kutularla alıyoruz. Kapı kolu alıyoruz birkaç kutu. Pencerelelere bir şey oluyor. Yani aldığımız zaman üç beş değil de daha fazla alıyoruz...

Okulunda yaşanan temizlik sorunu ile ilgili Mehmet, yaşanan fiziki yetersizliklerin maddi yetersizliklerden kaynaklandığını düşünmektedir. Ramazan'ın da görüşleri Mehmet'e benzer şeklindedir:

Temizlik sorunu var. O da şundan yaşıyor. Personel yetersiz. Bu binada 22 derslik var, lavaboları, koridorları vesaire bir sürü alan iki bayan temizliyor hepsini. 11'er sınıf düşüyor artı koridorlar. İkişer tane koridor, ikişer tane tuvalet, lavabo ve diğer birimler, jimnastik salonudur, spor salonudur, konferans salonudur, laboratuvarlardır, öğretmenler odasıdır, idari katlardır bir de bunlar var. Devlet memuru yok. Bütçemiz uygun olsa iki değil de bir tane de aile birliğinden tutarız...(Mehmet)

Fiziki yetersizlikler ve materyal eksikliğimiz de var. Öğrencilere daha iyi imkanlar sunmak istiyoruz ancak bütçemiz kısıtlı. Öğrencilerden de bir yere kadar toplayabiliyoruz, sonra başka sorunlar çıkıyor ortaya. Her öğrencinin verecek gücü olmayabiliyor. (Ramazan)

Okul ihtiyaçları teması altında yaşanan maddi ve fiziki yetersizlikleri çözebilmek için yöneticilerin görüşleri alınmıştır. Bu konuda verilen yanıtlar ihtiyaçların karşılanması kategorisinde toplanmıştır. Halide çözüm önerilerini şu şekilde belirtmiştir:

Kendi kendimize de finans yaratmalıyız. Aile birliklerimizi iyi çalıştırmalıyız. Her şeyi bakanlıktan beklememeliyiz. Belediyeler de üzerlerine düşen görevleri yapmalılar. Oy isterken koşturuyorlar, diğer zamanlarda da destek olmalılar...

Adnan ise yaşanan finansman sorunun çözülebilmesi için okulların kendi arasında iş birliği yapması ve şirketlerle ortak proje geliştirmesi gerektiğini belirtmiştir.

...Bütçemiz yetersiz, şöyle yetmiyor böyle yetmiyor diyerek milletten para almaya çalışıp devleti aciz gösteriyorlar. Bazısı veriyor bazısı vermiyor neticede para geliyor. Ben şöyle düşünüyorum okul bir yerlerle iş birliği yapmalı. Özel sektör para vermekte istekli olmaz, başka yere harcanabileceğini düşünür. Biz mesela bir vakıfla proje yapıyoruz. Aramızı iyi tutmaya çalışıyoruz. İleride ben okulun öğretmenler odasını değiştirmek için onlardan yardım isteyeceğim, okul bu parayı toplayamaz. Gelip en iyisini yapıyorlar, ne kadar olduğunu bile bilmiyoruz. Maddi yardım yapmadığı için bir şüpheleri de olmuyor. Sektörlerle, vakıfla, sanayicilerle ilişkiler geliştirilip, ortak projeler geliştirilip çalışmakla olur. Biz ilçemizde diğer okulların ihtiyacını karşılayan bir okuluz. Okullar arası dayanışma ruhunu geliştirmeye çalışıyoruz. Okul müdürü okulun babasıdır, ihtiyaçları karşılamak için çabalamalıdır. Kaynak gelmiyor diye şikâyet etmekle olmaz. Biraz fedakârlık yapmak gerek. Sen odanı saray gibi yaptırıp, derse giren öğretmenin sorunlarını çözmezsen olmaz. Önce eğitim öğretimle ilgili eksikleri tamamlamak gerek.

Tecrübeli okul müdürlerinden Hakan da benzer okul türünde çalışan Halide'ye yakın görüşler bildirmiştir. Bakanlığın göndereceği bütçe dışında alternatif önerisi şu şeklindedir:

Biz öğrenci sigortası yatırıyoruz. Öğrenci başına 2TL toplanıyor biz bunu devlete veriyoruz onlar da mal müdürlüğüne yatırıyor. Bu paranın okulda kalması müthiş bir şey. Bu para ile okul kendini idare eder. Ayı bir idareci ya da şef olmalı para işleri için. Biz karışınca okulun yapısı bozuluyor. Yönetici ve eğitim öğretim müdürü ayrı olmalı. Finansla uğraştın mı eğitime vakit kalmıyor.

Daha çok okulların yapabileceği önerilerde bulunan Halide'ye göre, Mehmet bakanlık tarafından yapılabilecek öneriler sunmuştur.

...Biraz devletle, hükümetle ilgili. Destek olmuyor, köstek de olmaması lazım. Çıkıp da kayıt dönemi okullara para vermeyin, yardım etmeyin diyorlar. Bırakın bunu, adam yapacaksa yapsın yani. Bunu sen çıkar orda tepede söylersen vatandaş ne anlar bunu. Bağış yasal değil diyor. Vatandaşa diyor demek devlet bunların giderlerini karşılıyor. Niye yapayım, yapmayın dediler diyor. Geçmişte çok güzel sistemler vardı hepsi kaldırıldı. Eğitime katkı payı diye bir şey vardı, zorunluymuştu. Her ay zorunlu bir

miktar almıyordu. Olmayandan almıyordunuz zaten. Bu sistemden vazgeçildi, 90'lı yıllarda uygulandı faydalı da oldu. Okullar dertli yani finans konusunda. Eğitime alternatif finansman sağlansa eğitimin kalitesini arttırdı...

Mustafa da Mehmet gibi üst yöneticilerin alternatif finansman konusunda okullara destek olması gerektiğini belirtmektedir. Kendilerine destek olunduğunda yaşanan güçlüklerin de azalacağını belirtmiştir.

Bakanlık bizi bağışlar konusunda kısıtlıyor. Burada bizi desteklemeliler. Yasal işlem yaparız, zorunlu değil diyorlar. Bağış yapacak veli de yapmaktan vazgeçiyor. Zorunlu değil ama yapabilirsiniz deseler bağışlar artar yani. Bizleri de zor duruma düşürmemek için en azından açıklamalarda daha ılımlı yaklaşmalılar.

Bu konuda Ramazan'ın görüşleri diğerlerine göre farklılaşmaktadır. Kendisi yaşanan sorunları çözmek için şu önerilerde bulunuyor:

Her şeyden önce eğitim alan öğrencilerin kıymet bilmesi için her okulun bulunduğu çevre koşullarına göre belirlenen bir miktarı öğrencilerden toplaması gerekir. Bu zorunlu olmalı, isteğe bağlı kalırsa bir işe yaramaz. Okula fiziki destek olabilecek yatırımcılar desteklenip, vergiden muaf tutulmalı...

Hakan ise alternatif finans kaynağının okulların üretim yapmasıyla sağlanacağını düşünmektedir. Bu konudaki görüşleri şu şekildedir:

Meslek liseleri yeni keşfediliyor. Pandemi sürecinde maske üretimi, çamaşır suyu üretimi hem devlete hem okullara bütçe sağladı. Yıllardır yapılabildi bu. Bir meslek lisemiz nesnelere interneti konusunda bir proje geliştirdi. Bakanın da desteği ile patent alındı. Yıllarca okula kazanç sağlanmış oldu. Çok şey yapılabilir teknoloji konusunda.

Alternatif finansman sağlama konusunda aynı okul türünde görev yapan Hakan ile benzer görüşlere sahip Adnan da meslek liselerinin üretim yaparak finans sorunlarını çözebileceğini belirtiyor.

Şu an mesela döner sermaye işletmesi kurduk bu virüs sürecinde, dezenfektan üretiliyoruz. Hem yüzey hem el dezenfektanı üretiliyoruz, onların satışlarını da yapıyoruz. Piyasadaki fırsatçılığa da mâni olduk. Okulların ihtiyaçlarını da karşıladık. Normal zamanda temizlik malzemeleri de üretiliyoruz. Öğrencilerin de üretimden payı var, sigortaları da yatırılacak. Öğretmenlerde bir ek gelir elde ediyorlar. Gayet verimli geçiyor.

Okul bütçesi temasında okul müdürleri okullarına sağlanan bütçenin okul masraflarını karşılamada yetersiz kaldığını, bu nedenle de alternatif finansman kaynaklarına yöneldiklerini belirtmektedir. Okullarda maddi yetersizliklere neden olan durumlar ise personel giderleri, temizlik malzemesi giderleri ve altyapı giderleri olarak ifade edilmiştir. Okul müdürleri bu ihtiyaçları karşılamak için başvurdukları alternatif finansmanı öğrenci velilerinden sağlamaktadır. Bunun yanında yerel yönetimlerden ve özel sektörden de destek almaya çalışmaktadırlar.

Tema 2: Okul İhtiyaçları

Katılımcı görüşmeleri sonunda yapılan analizler sonucu ortaya çıkan okul ihtiyaçları teması üç kategoride incelenmiştir. Bu kategoriler; maddi yetersizlikler, fiziki yetersizlikler ve çözüm önerileri olarak belirlenmiştir. Okullar, bakanlıktan aldıkları bütçesinin dışında kendi çabalarıyla sağlamış oldukları alternatif finansman kaynağını maddi gelir şeklinde sağlamalarının yanında hizmet yardımları şeklinde de sağlanmaya çalışmaktadır. Safiye de çalıştığı okulda alternatif finansman kaynaklarını şu şekilde belirtmektedir:

Kantin ve servis gelirimiz var. Araç başı aylık şu kadar diye anlaşıyoruz. İhaleyi kazanana veriyoruz. Kantin de aynı şekilde, kira bedelinin bir kısmı gerekli yerlere ödeniyor kalanını okul alıyor. Kurs açıyoruz. Mesela tekvando kursumuz var, hoca buluyoruz. Çocuklardan da cüzi bir miktar topluyoruz, hem öğretmen istihdamı sağlıyoruz. Üniversite öğrencisi ona da katkısı oluyor. Kalanı okulun kasasına

kalıyor. Uygun olan velilerimizden istiyoruz, bağışımız da oluyor yani. Zorunlu tutamıyoruz, böyle bir şey yok. Ya da bir şey almışsın da aylık ödüyormuşsun gibi değil. Duyarlı olanlar hassasiyet gösterip yardımcı olanlar oluyor...

Safiye okuluna alternatif finansman sağlama konusunda daha çok maddi gelir kaynağı oluştururken, Halide ise daha çok hizmet yardımı aldığını belirtiyor.

Meslek lisesi olduğumuz için sektörden malzeme desteği alıyoruz. Maddi değil de kullanacağımız malzeme oluyor genelde. Atıyorum kâğıt ihtiyacımızı gideriyorlar. Atıyorum mürekkep istiyoruz mesela. Bu şekilde destek alabiliyoruz, bizi tanıyan firmalardan. Burada belediye çok etkili. Yazın gelip tadilat yapıyorlar. Boya badana, kırılan dökülen her şeyi tamir ediyorlar. Belediyenin böyle bir çalışması var. Küçük onarımları yapıyor. Temiz okul projesi kapsamında hemen her hafta bize temizlik malzemesi geliyor. Okul büyük bir okul, temizlik malzemesi, hijyen çok önemli...

Adnan da Halide gibi meslek lisesinde görev yaptığı için maddi yardımların yanında malzeme desteği de aldıklarını belirtmektedir.

Alternatif finansman kaynağı şu şekilde zaten okulumuzun bir kantini var kantinden kira alıyoruz. Okulumuzun bahçesinde bir halı saha var, orayı da kiralyoruz. Bizlere bağış ve yatırım yapan sanayiciler var, İstanbul Ticaret Odasının hami projesi kapsamındayız onların destekleri oluyor. Onun dışında il ve ilçe milli eğitim müdürlüğü zaman zaman ihtiyaçların giderilmesi noktasında para aktarımında yardımcı oluyor. Genel itibariyle böyle. Öğrencilerden ve velilerden parasal bir talebimiz olmuyor. Belediye de boya desteği kesin oluyor. Yaz tatilinde de tadilat tamirat işlerini yapıyorlar. Kırık kapıları, kapı kollarını yeniliyorlar. Hatta konferans salonu falan da yapıyorlar. Bizim okulumuzun salonunu belediye yaptı.

Yerel yönetimlerin yaptığı hizmet yardımlarından Halide ve Adnan oldukça memnun olmasına rağmen okula yapılan yardımların yetersiz olduğunu düşünen Mehmet'in görüşleri ise şu şekilde:

Belediyenin yardımı oluyor işte boya, sabun, peçete falan veriyorlar. İhtiyacımız neyse biz talep ediyoruz onlar da karşılamaya çalışıyorlar. Belediyenin yapacağı da nedir akıllı tahtaları yaptılar, okulu boyadılar. Spor salonunun duvarında minderler var onları değiştiriyorlar şu anda. Bu sene bu oldu ilk defa. Ufak tefek yardım oluyor ama büyük çapta değil. Yine büyük masraf okula kalıyor...

Okullarına alternatif olarak maddi gelir kaynağı ve hizmet yardımı sağlayan okulların bu kaynağı daha çok tadilat giderleri, personel harcamaları ve öğrenci gereksinimleri gibi ihtiyaçları karşılamak için kullandığı belirlenmiştir. Okulunda görevlendirilenlerin yanında kendi bütçelerinden personel istihdam ettiren Mehmet, bu konuda şöyle söylüyor:

Personel giderleri için, görevli gelenler dışında dört tane personel çalıştırıyoruz. Güvenlikler var, iki tane memur var. Bunlar aile birliğinden karşılanıyor. Bir personelin okula maliyeti nerden baksanız en az 3500TL. Asgari ücret verseniz en az 3500, dört kişi çalışıyor 15 bin liraya yakın onların gideri var. Onların ardından kapı bozuldu, beş bin lira. Bir şey oluyor, bir şey bozuluyor, üç beş bin lira gidiyor. Geçen memur diyor fotokopi makinesi bozuldu. Geçen birisi geldi tamirine iki bin lira para istiyor. Yenisi ne kadar bunun, beş bin lira. Masraf o kadar çok ki yani...

Mehmet okuluna sağladığı alternatif finansman kaynağını personel giderlerinin yanında tadilat giderleri için de kullandığını belirtirken, Safiye ise okula sağlanan alternatif finansman kaynaklarının tadilat giderlerinin yanında sosyal etkinlikler için de harcadığını belirtiyor.

...Öğrencilerimiz faal. Kaynak sosyal faaliyetlere gidiyor ya da tadilata da gidiyor. Tam ayıramıyorum. Ya da çocuklar derece yaptı, mesela belediyenin yarışmasında ilk onda sekiz tanesi bizim çocuğumuzdu.

Onlara biz de okul adına bir şeyler almak istiyoruz. Küçük bir kitapla ya da hediyeyle biz de hediye vermek istiyoruz. Seminerlerimize gelen konuşmacılara ufak hediyeler veriyoruz...

Halide ve Hakan ise okula sağlanan alternatif finansman kaynağının doğrudan öğrenciler için harcadığını belirtiyor.

...Kaynağımızı daha çok altyapı sorunlarımız için kullanıyoruz. Kırtasiye giderlerimiz çok oluyor. Makinelerin bakım, onarımı oluyor. Okul ve öğrencilerle ilgili her şey için harcanıyor yani. Bir iki personelimizi de aile birliği aracılığıyla sağlıyoruz. Devlete fazla yük olduğumuzu düşünmüyoruz...
(Halide)

%80'i öğrencilerin sürekli kullanabileceği şeyler için harcanıyor. Bugüne kadar kapı kolu, kırılan camın değiştirilmesi gibi ihtiyaçlara harcıyorduk. Devletten beklediğinizde 3 ayda kapı kolu anca geliyordu. Şimdi bunu zorunlu bağışçılarla çözmeye çalışıyoruz. Topladığımız alternatifi de kurduğumuz koridor kütüphanesine deneme ve test kitabı almak için harcıyoruz. Okulumuza mutfak yapma projemiz var. Çocuklar burada getirdikleri yemekleri ısıtıp yesin ya da kendisi pişirsin. Yeni nesil AVM seviyor, bizde okulları çocukların ilgisini çekecek, buraya gelmelerini sağlayacak şekilde değiştirmeye çalışıyoruz.
(Hakan)

Adnan ise okullarına sağladıkları alternatif finansman kaynağını öğrencilerin sosyal gelişimleri için harcadıklarını ve maddi sorunlar yaşayan öğrencileri desteklemek için kullandıklarını belirtiyor.

Öğrencileri teknik gezilere, sosyal aktivitelere götürüyoruz, öğrencilerden ücret almıyoruz. Servis ücretlerini karşılıyoruz. Her branş kendi alanıyla ilgili fuarlara katılıyor. Maddi imkânsızlık nedeniyle öğrencilerin katılamadığı hiçbir etkinlik olmuyor. Maddi durumu iyi olmayan öğrencilerin yemek masrafını karşılıyoruz. Okulumuzda yemekhane var, bu çocukların öğlen yemekleri ücretsiz. Yemek bursu sağlıyoruz. Öğretmenler yoluyla oluşturduğumuz bir fon var, imkanları doğrultusunda her ay para topluyorlar. Çok daha müşkül durumda olan öğrencilerin yol masrafı karşılanıyor. Bazı öğrencilerimiz için servis bursu sağlıyoruz. Özellikle kız öğrencilere destek olmaya çalışıyoruz. Okulumuz sanayinin içinde olduğu için laf atma gibi olaylar yaşandı. Aileler tedirgin oldu, öğrenciyi almak istediler. Servis ücretlerini biz karşılayarak bunun önüne geçtik. Elden nakit vermeyi doğru bulmuyoruz, farklı şekilde harcayabilir ailesi elinden alabilir. Dikkat etmek gerek.

Ramazan ise okuluna sağlanan alternatif finansmanı fiziki olarak daha iyi şartlar yaratarak okulunu daha cazip bir mekâna dönüştürmek için harcadığını belirtiyor. Bu konudaki görüşleri şu şekilde:

...Okulumuzun tanıtımını yapmak için her yıl kaynak ayırıyoruz. Bunu yapmaktaki amacımız okulu fiziki anlamda daha cazip bir yer haline getirerek başarılı öğrencileri okulumuza çekmek. Bunun için okulumuzun içini ve çevresini düzenlemek için bir miktar para harcıyoruz tabii...

Ramazan'a benzer şekilde Mustafa da okulun alternatif kaynaklarının daha çok altyapı sorunları için kullanıldığını belirtmektedir.

Zar zor da olsa velilerden toplayabildiğimiz bağışlarla okulun ihtiyaçlarını gidermeye çalışıyoruz. Kırılan, bozulan şeylerin tamiri oldukça masraf çıkarıyor okulumuza. Zaten yok denecek kadar az toplanan bağışlar da buna harcanıyor. Geriye pek bir şey de kalmıyor.

Okul ihtiyaçları teması genel olarak değerlendirildiğinde, okullarda disiplin, şiddet gibi konulardan çok finansman kaynaklı sorunlar yaşandığı görülmektedir. Yaşanan finansman sorunu fiziki ve maddi yetersizliklere sebep olmaktadır. Okullar bu sorunları çözebilmek için kendilerine uygun çözüm yolları bulmaya çalışmaktadır. Okul türlerine göre uygulanan çözüm yöntemleri de farklılık göstermektedir. Mesleki eğitim veren okulların diğer okul türlerine göre daha kolay alternatif finansman kaynağı bulunduğu anlaşılmaktadır.

Tema 3: Öğrenci Desteği

Katılımcılardan elde edilen verilerin analiziyle elde edilen bulgular sonucu öğrenci desteği teması altında iki kategoriye ulaşılmıştır. Bu kategoriler, motivasyon etkinlikleri ve akademik desteklerdir. Bir Anadolu lisesinde okul aile birliği başkanı olan Ayşe, akademik destek kategorisiyle ilgili, okullarına sağladıkları alternatif finansman kaynağını öğrenci başarısını arttırmak için kullanıldığını belirtmiştir.

...Okul aile birliğinin çalışmaları öğrencilerin de yükünü alıyor. Dışarıdan öğretmen desteği sağlayıp, kurslarla öğrencilerimiz desteklemeye çalışıyoruz. Bugüne kadar velilerimiz ve öğrencilerimizle ilgili bir sorun yaşamadık, herkes elinden geldiğince destek olmaya çalışıyor. Akademik olarak öğrencilerimizi desteklemek için kamplara gönderiyoruz, farklı etkinliklerle onları geliştirmeye çalışıyoruz.

Bir başka okulun aile birliği başkanı olan Ahmet ise okula sağlanan alternatif finansmanı öğrencilerin motivasyonunu arttırmak için kullandıklarını belirtiyor.

...Hafta sonu gününbirlik gezi planladık mesela, öğrencilerimizi motive etmeye çalışıyoruz. Bazen velilerimizin istekleri oluyor, bunları gerçekleştirmek için de veliler destek oluyor yoksa okulun bütçesi buna yeterli değil. Biraz da okula bağlı, okuldan talep gelmeyince veliler de katkıda bulunmuyor. Bu konularda okul yöneticileri vakit ayıramayabiliyor. Bizde bu konuda elimizden geleni yapıyoruz.

Ahmet ile benzer görüşe sahip olan Zeynep de okulun alternatif kaynaklarını öğrenci motivasyonunu arttırmak için kullandıklarını belirtiyor.

...Öğrencilerimizi üniversitelere geziye gönderiyoruz, çeşitli projelerle yurt dışına çıkmalarına yardımcı oluyoruz. Çocuk esirgeme, huzur evi gibi yerlere geziler düzenleyip öğrencilerimizin sosyal gelişimine de destek olmaya çalışıyoruz. Öğrencilerimiz çok duyarlı, kermes düzenleyip topladıklarıyla çocuk esirgeme kurumuna yardım ettiler. Özel günlerde yemek düzenliyorlar, illa kâr amaçlı değil motivasyon amaçlı da oluyor.

Ali ise okulu için sağladığı alternatif finansman kaynağını daha çok okulun ihtiyaçları için harcadıklarını ancak bunun yanında öğrencilerin motivasyonunu arttırmak için de çalışmalar yaptıklarını belirtiyor.

Toplanan bağışlarla okulun temizlik giderlerini, personel masraflarını ödüyoruz. Fazladan eleman çalıştırmamız gerekirse onların maaşları, sigortası, yemek ücretlerini biz karşılıyoruz. Kapı kırıldı, telefon gideri oldu, internet gideri oluyor. Yani okulun neye ihtiyacı varsa o gelirden karşılıyoruz. Öğrencilerin eğitimi için çalışmalar da yapmaya çalışıyoruz ama okulumuz daha yeni bir okul, henüz gezilere fırsat bulamadık. Spor branşlarında öğrencilerin otel masraflarını karşılıyoruz bir yere giderlerse servis ücretini ödüyoruz. Sosyal aktiviteleri desteklemeye çalışıyoruz. Durumu iyi olmayan çocuklara kıyafet ve kırtasiye yardımı yapıyoruz. Servis ücreti almıyoruz. Bu tarz da destek olmaya çalışıyoruz.

Okul aile birliği başkanlarının genel düşüncesi ise okula sağlanan alternatif finansman kaynağının doğru kullanılmasıyla öğrencinin akademik başarısının artacağı yönündedir. Bu konuda Zeynep' in görüşleri şu şekildedir:

...Tabi ki öğrenci başarısını etkiliyor. Biz mutlu değilsek mutlaka verim düşer. Öğrenciler için de böyle çocuk okulda mutlu değilse başarısı düşer. Mesela tuvalete gitti, sabun yok mutsuz olmaz mı veya kendini oyalayacak spor salonu yoksa beden eğitimi dersinde topu yoksa nasıl başarılı olsun. Temiz bir sınıfta ders yapmak mutlu eder. Diyelim camda perde yok güneş geliyor, çocuk nasıl motive olsun. Derste fotokopi dağıtıyoruz, herkesin test kitabı alma şansını olmayabiliyor. Kütüphanemiz var, okula kitap alıyoruz. Eğitime katkımız bu yönde oluyor. Bunlar da öğrenci başarısını arttırıyor tabi.

Zeynep ile benzer görüşte olan Ayşe'nin görüşleri ise şu şekildedir:

...Öğrencilerimizi sosyal ve kültürel aktivitelere götürmeye çalışıyoruz. Sadece akademik olarak değil sosyal olarak da destekleyip hayata katılmalarını sağlıyoruz. Okul gezileri düzenleyerek öğrencilerimiz arasındaki iletişimi arttırmaya çalışıyoruz. Okul dergimiz var, bu konuda öğrencilerimize destek olmaya çalışıyoruz. Öğrenciler motive oldukça başarıları da artıyor. Kendi aralarında ders dışında da vakit geçirmeleri birbirlerine zayıf oldukları derslerde yardımcı olmalarını sağlıyor...

Zeynep ve Ayşe'nin düşüncelerinden farklı olarak Ahmet, okula sağlanan alternatif finansmanın öğrenci başarısında etkisinin düşük olduğunu belirtiyor.

...Eğitim imkanları olarak katkı sağlayabiliriz ama başarı biraz da öğrenci öğretmen ilişkisiyle alakalı. İmkanların iyi olması başarı getirmeyebiliyor. Okulun tüm imkanları mükemmel olur, öğrenciler akşama kadar aktivite yapar ama başarı artmaz. Bu durumu tamamen imkana bağlamamak gerekir. Biz sadece imkânı iyileştirmeye çalışıyoruz. Öğretmenin başarısı öğrenci başarısında daha etkili oluyor.

Ali okula alternatif finansman sağlarken bazı sorunlar yaşadığını, bu durumun kendilerini çok zorladığını belirtiyor.

...Sıkıntı şöyle devlet çocuğumu okutmak zorunda ben neden para vereyim, devlet çocuğumu okutsun diye kavga eden bile oluyor. Bunlar bize çok sorun yaşıyor ama bizim de giderimiz bitmiyor işte. Lamba patlıyor, kapı kolu kırılıyor. Boya badanasını bile biz yapıyoruz. Bazen veli geliyor ben boyacıyım boyasını yaparım diyor. Elektrikçi bir veli gelip prizini yaptı bu tarz yardım eden velilerimiz de oluyor. Okullar kaderine terk edilmiş durumda. Devletin her ay okullara para göndermesi lazım bizim veliyle muhatap olmamız lazım. Bir şekilde tekerin dönmesi lazım. Kesinlikle okullara finansman ayırmak lazım elektriği suyu ödemekle olmuyor.

Genel olarak değerlendirildiğinde, okul aile birlikleri okula alternatif finansman sağlamak için öncelikle öğrenci velilerinden destek almaktadır. Bunun yanında özel sektörle iş birliği sağlamaya çalışanlar da bulunmaktadır. Okul aile birlikleri sağlamış oldukları alternatif finansman kaynaklarını öncelikle okulun fiziki ihtiyaçlarını karşılamak için kullanmaktadır. Ayrıca öğrencilerin akademik ve sosyal gelişmelerini sağlamak amacıyla da faaliyetlerde bulunmaktadır. Bazı okul aile birliği başkanları sağlanan alternatif finansman kaynağının öğrenci başarısını arttırmada etkili olacağını düşünse de bazıları bunun öğrenci başarısını etkilemeyeceğini düşünmektedir.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Türkiye'de eğitimin kamu finansmanı yoluyla sağlanması çeşitli sorunlara neden olmaktadır. Kamu kaynakları eğitimi finanse etmekte yeterli olmamaktadır. Bu durum eğitimde nicel ve nitel sorunlara yol açmaktadır. Azhari vd., (2021) eğitime ayrılan bütçenin lise mezunlarının kalitesine etkisini inceledikleri araştırma sonucunda eğitime ayrılan bütçenin mezunların kalitesi üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Benzer şekilde Lavy (2020) de yapmış olduğu araştırma sonucunda okul kaynaklarındaki artışın öğrencilerin akademik başarısında artışa neden olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu durum okul bütçesindeki yetersizliğin eğitimde nitel sorunlara neden olduğunu göstermektedir. Araştırma sonuçlarına göre okul yöneticilerinin okullarda disiplin, altyapı ve temizlik sorunlarının yanında en sık karşılaştığı sorunun finansman sorunu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Personel yetersizliğinin, tamirat giderlerinin, malzeme eksikliklerinin okullarda finansman sorunu yaşanmasına neden olduğu belirlenmiştir. Eğitim maliyeti eğitim hizmetinin sağlanabilmesi için önemli bir girdidir ve ekonomik kalkınma için önemli bir sonuç haline gelmektedir (Siswanto vd., 2020). Okul yöneticilerinin bazıları bakanlık tarafından okula gönderilen kaynağın yeterli olduğunu düşünse de büyük çoğunluk okul bütçesinin okulun ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kaldığını düşünmektedir. Cereci (2016) okul yöneticilerinin stratejik plan yaparken en sık güçlük yaşadıkları sorunların finansal konularda olduğunu belirtmektedir. Aslanargun ve Bozkurt (2012) okul yöneticilerinin okul yönetiminde yaşadıkları sorunları belirlemek için yaptıkları çalışmada okul yöneticilerinin okul bütçesi ve yardımcı personel ihtiyacı gibi sorunlar yaşadığını belirlemiştir. Ayrıca okuldaki yapısal ve donanımsal sorunlar nedeniyle okul

ikliminin öğrenmeye uygun hale getirilmesinde sorunlara yol açtığını belirlenmiştir. Karakütük ve Özbal (2019) eğitim yöneticilerinin en önemli sorunlarının bütçe, kaynak yetersizliği, okulun fiziki koşullarının uygun olmayışı, sorumluluk yetki dengesizliği gibi konular olduğunu belirtmektedir. Çınkır (2010a) da okul yöneticilerinin bütçe yönetimi ve hizmetlerin yönetimi konularında sorunlar yaşadığını ifade etmektedir. Yapılan bu çalışmalar araştırma bulgusunu desteklemektedir.

Araştırmanın bir diğer bulgusuna göre okul yöneticileri okullarına alternatif finansman sağlamak için kira gelirleri, veli bağışları, kayıt ücretleri gibi gelirlerin yanında özel kurum ve kuruluşlardan da destek sağlamaktadır. Özellikle meslek lisesinde görev yapan okul yöneticileri özel sektörde hizmet veren şirketlerle iş birliği yaparak okullarına alternatif finansman sağlamaktadır. Saklan ve Erginer (2016) de yapmış olduğu çalışma sonucunda okul yöneticilerinin eğitim hizmetini gerçekleştirebilmek için özel kurumlardan destek aldığını belirlemiştir. Okul yöneticileri kurum dışı kaynak sağlamada özellikle sosyal ilişkilerinden yararlandığını belirtmektedir. Altunay (2019) okul yöneticilerinin okula finansman sağlamak amacıyla farkında olmadan politik becerilerini kullandığı sonucuna ulaşmıştır. Okulların genel bütçesinin dışında temel kaynağının kantin ve servis kiralari ile velilerden toplanan bağışlar olduğu belirlenmiştir. Gümüşeli ve Hacıfazlıoğlu'na (2009) göre de okullara alternatif finansman velilerden toplanan bağış ve aidatlar aracılığıyla sağlanmaya çalışılmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre okul yöneticileri bağlı oldukları yerel yönetimlerden de destek alarak okulun fiziki ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmaktadır. Yerel yönetimler okullara maddi olarak destekte bulunmamaktadır ancak bakım onarım, yenileme gibi ihtiyaçlarında yardımcı olmaktadır. Özbal (2017) da okulların ekonomik olarak sıkıntılar yaşadığını, finansal sorunlarını çözmek için yerel yönetimlerle iş birliği yaptığını ama bu iş birliğinin sorunları çözmede yeterli olmadığını belirtmektedir. Stiefel vd. (2000) okul bütçesinin bir maliyet hesaplama işlemi olmadığını ve politika yapımcıların okul bütçesi belirlemek yerine okul fonunun nasıl tahsil edilebileceğine ilişkin politikalar belirlemesi gerektiğini belirtmektedir.

Okul yöneticileri okullarına sağladıkları alternatif finansmanı öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimi için de kullanmaya çalışmaktadır. Spor müsabakalarında, düzenlenen yarışmalarda ve etkinliklerde öğrencileri desteklemek için okul bütçesinden kaynak ayrılmaktadır. Özellikle öğrencilerin yol ve konaklama ücretleri okullar tarafından karşılanmaya çalışılmakta, karşılanmadığı durumlarda ise sponsorlar aracılığıyla gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır. Bazı okul yöneticileri maddi sıkıntıları olan öğrencilerin yol, yemek, kırtasiye ve kıyafet giderlerini karşılamaları için de destek olmaktadır. Yapılan yardımlar genellikle maddi olarak değil, eksikliği giderecek şekilde yapılmaktadır. Maddi imkansızlıklar nedeniyle okuldan ayrılmak durumunda olan kız öğrencilerin eğitimi için de bütçe ayıran okullar bulunmaktadır. Okulların sağladığı alternatif finansman kaynağını öğrencilerin akademik başarısını arttırmada da kullandığını söylemek mümkündür.

Araştırma bulgularına göre okul aile birlikleri okula alternatif finansman sağlamada etkili olamamaktadır. Okul yöneticileri okul aile birliklerinden yeterli desteği görememektedir. Okulların kira geliri ve bağışlar okul aile birliğinde toplanmakta, yasal yükümlülükler gereği bu gelirin harcanabilmesi için okul aile birliği başkanının yetkisi gerekmektedir. Bazı okullarda okul aile birlikleri bu yasal sorumluluğu gerçekleştirmenin dışında bir etkinlikte bulunmamaktadır. Bingöl (2004) okul aile birliklerinin görevlerini gerçekleştirme düzeylerinin düşük olduğunu belirtmektedir. Bayrakçı ve Dizbay (2013) da yaptığı araştırma sonucunda ailelerin genellikle okuldan uzak durduğu, katılımcı ailelerin ise yalnızca ekonomik katılım gösterdiği sonucuna ulaşmıştır. Çalışkan ve Ayık (2015) velilerin eğitim sürecine katılmasının nitelikli bir eğitim öğretim sağlanmasına doğrudan katkısı olduğunu belirtmektedir. Okul ile ortak çalışan velilerin çocuklarının daha başarılı olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Ailelerin okul yönetimine katılması demokratik yaşamın bir gerekliliği olsa da aileler uzak durmayı tercih etmektedir. Okullarda yaşanan finansman sorununun çözülebilmesi için eğitim politikalarında değişikliğe gidilerek özellikle daha üst eğitim kademelerinde karma finansman yöntemlerinin

uygulanması deneyerek yaşanan sorunların azaltılması sağlanabilir. Ailelerin eğitime katılımını arttıracak çalışmalar düzenlenerek okul aile iş birliği sağlanmalıdır. Okul, aile ve çevre iş birliğini destekleyecek politikalara yer verilmelidir. Eğitimin ekonomik işlevi nedeniyle temel bir insan hakkı olarak görülmeli ve tüm okullara sosyal adaleti sağlayacak şekilde finansman sağlanmalıdır (Altunay, 2019). Okul türüne göre farklılaşan alternatif finansman kaynakları dengeli ve adaletli dağıtılacak şekilde düzenlenmelidir. Okullar kendi aralarında iş birliği yaparak finansman sorununu çözmeli, eğitimin niteliği ile ilgili sorunlara yönelmelidir.

Araştırma bulguları doğrultusunda araştırmacılara ve uygulamacılara bazı öneriler sunulmuştur. Araştırma bulgularına göre okul türlerine göre okul yöneticilerinin alternatif finansman sağlama yöntemleri farklılık göstermektedir. Bu farklılıkları ortaya koyacak geniş çaplı bir araştırma yapılabilir. Ayrıca bu çalışma yalnızca İstanbul ilinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini genişletilerek farklı bölgelerde benzer sorunların yaşanıp yaşanmadığı belirlenebilir. Araştırma bulgularına göre bazı okul türleri kaynak bulmada sorun yaşarken bazıları diğer okullara destek olabilecek kaynağa sahiptir. Bu okullar tespit edildikten sonra kardeş okul projeleri ile iş birliği yapmaları sağlanarak yaşanan finansal sorunların önüne geçilebilir. Öğrenci velilerinin okuldaki faaliyetlere katılımının düşük olduğu görülmektedir. Okul yöneticileri veli katılımını destekleyecek etkinlikler düzenleyerek veli katılımını arttırabilir.

Kaynakça/Reference

- Akça, H. (2012). Yükseköğretimin finansmanı ve Türkiye için yükseköğretim finansman modeli önerisi. *Yönetim ve Ekonomi*, 19(1), 91-104.
- Alpay, A. G. (2011). *İlköğretim okullarında finansman ile ilgili okul müdürlerinin görüşleri üzerine nitel bir araştırma*. [Yüksek Lisans Tezi]. Yeditepe Üniversitesi.
- Altunay, E. (2017). Okul yöneticilerinin görüşleri doğrultusunda eğitim finansmanı politikaları: Sorunlar, nedenler ve çözümler. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 689-714. <https://doi.org/10.14686/buefad.304498>
- Altunay, E. (2019). Okulların finansman yönetimi açısından okul yöneticilerinin politik becerileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1-22. <https://doi.org/10.16986/HUJE.2109050204>
- Altuntaş, Y. S. (2005). *İlköğretim okullarının finansman ihtiyaçlarını karşılama düzeyleri (Van İli Örneği)*. [Yüksek Lisans Tezi]. Yüzüncü Yıl Üniversitesi.
- Arenas, A. (2005). Decentralisation of education policies in a global perspective. *International Handbook on Globalisation, Education and Policy Research*, 583-598.
- Aslanargun, E., & Bozkurt, S. (2012). Okul müdürlerinin okul yönetiminde karşılaştığı sorunlar. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 349-368.
- Augenblick, J. G., Myers, J. L., & Anderson, A. B. (1997). Equity and adequacy in school funding. *The Future of Children*, 7(3), 63-78. doi:10.2307/1602446.
- Azhari, A., Kamaruddin, K., Marzuki, M., & Dewi, R. (2021). Do school accreditation, education budget and teacher's competence matter for graduate's quality?. *Jurnal Pendidikan Ekonomi Dan Bisnis (JPEB)*, 9(1), 01-08. <https://doi.org/10.21009/JPEB.009.1.1>
- Baker, B. D., Sciarra, D. G., & Farrie, D. (2014). *Is school funding fair? A national report card (ED570455)*. Education Law Center.
- Bayrakçı, M., & Dizbay, S. (2013). Ortaöğretim kurumlarında okul aile birliklerinin okul yönetimine katılım düzeyleri. *Sakarya University Journal of Education*, 3(1), 98-112.
- Bingöl, C. (2004). *Okul-aile birliklerinin görevlerini gerçekleştirme derecesinin belirlenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Bircan, İ. (1990). *Eğitimde yeni finansman modelleri ve stratejik planlama*. [Sözlü Bildiri]. I. Eğitim Bilimleri Kongresi.
- Bülbül, S. (1984). Dünya eğitim bunalımı ve eğitimin finansmanı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 21(1), 393-408. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000995
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Cerci, C. (2016). *Okul yöneticilerinin yönetsel sorumluluklarını yerine getirirken yaşadıkları sorunlara ve sorumluluklarının hukuksal sonuçlarına ilişkin görüşleri* [Doktora Tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Cowan, J., & Goldhaber, D. (2018). Do bonuses affect teacher staffing and student achievement in high-poverty schools? Evidence from an incentive for national board certified teachers in

- Washington State. *Economics of Education Review*, 65, 138-152.
<https://doi.org/10.1016/j.econedurev.2018.06.010>
- Creswell, J. W. (2017). *Araştırma deseni: Nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları*. Eğiten Kitap.
- Cummings, W. K., & Riddell, A. (1994). Alternative policies for the finance, control, and delivery of basic education. *International Journal of Educational Research*, 21(8), 751-776.
[https://doi.org/10.1016/0883-0355\(94\)90002-7](https://doi.org/10.1016/0883-0355(94)90002-7)
- Çakmak, Ö. (2008). Eğitimin ekonomiye ve kalkınmaya etkisi. *D.Ü.Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 33-41.
- Çalışkan, N., & Ayık, A. (2015). Okul aile birliği ve velilerle iletişim. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 69-82.
- Çınkır, Ş. (2010a). İlköğretim okulu müdürlerinin sorunları: Sorun kaynakları ve destek stratejileri. *İlköğretim Online*, 9(3), 1027-1036.
- Çınkır, Ş. (2010b). Perceptions of educational stakeholders about decentralizing educational decision-making in Turkey. *The Journal of the International Society for Educational Planning*, 19(1), 22-36.
- Dayton, J., & Dupre, A. P. (2004). School funding litigation: Who's winning the war? *Vanderbilt Law Review*, 57(6), 2352-2413.
- Eldeniz, F. (2018). *Eğitim finansmanında yerelleşme. Temel Eğitime Tahsis Edilen Ödeneklerin Yönetiminde Yetki Devri Yaklaşımı*. T.C. Kalkınma Bakanlığı Yayın No:2980.
- ERG. (2019). *Eğitimin yönetimi ve finansmanı*. İstanbul: Eğitim Reformu Girişimi.
- Göksu, G. G. (2014). Türkiye’de yükseköğretim finansmanı: Önerilen alternatif modellerin karşılaştırılması. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 13-39.
- Gümüş, E., & Şişman, M. (2014). Eğitimin maliyeti ve finansmanı. E. Gümüş, & M. Şişman (Ed.), *Eğitim ekonomisi ve planlaması içinde* (s. 71-96). Pegem Akademi.
- Gümüşeli, A. İ., & Hacifazlıoğlu, Ö. (2009). Globalization and conflict management in schools. *Cyproit Journal of Educational Sciences*, 4,183-198.
- İlköğretim ve Eğitim Kanunu. (1961, Ocak 5). Resmi Gazete.
- Jackson, C. K., Johnson, R. C., & Persico, C. (2015). The effects of school spending on educational and economic outcomes: Evidence from school finance reforms. *The Quarterly Journal of Economics*, 131(1), 157-218.
- Kabasakal, Ö. (1995). *Kamu yüksek öğretim harcamalarının analizi ve yüksek öğretimde alternatif finansman yolları*. [Doktora Tezi]. İstanbul Üniversitesi
- Karakütük, K., & Özbal, E. Ö. (2019). Eğitim yöneticilerinin yaşadıkları sorunlar ile sorun çözmede kullandıkları teknikler. *Milli Eğitim*, 48(223), 33-60.
- Kavak, Y., & Ekinci, C. E. (1994). Eğitimin finansmanı sorunu ve maliyetlerin azaltılmasına ilişkin alternatif stratejiler. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, 65-72.
- Koç, H. (2007). Eğitim sisteminin finansmanı. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 39-50.
- Korkmaz, İ. (2005). İlköğretim okullarının karşılaştıkları finansman sorunları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14, 429-434.
- Lavy, M. (2020) Expanding school resources and increasing time on task: Effects on students’ academic and noncognitive outcomes. *Journal of the European Economic Association*, 18(1), 232–265.
<https://doi.org/10.1093/jeea/jvy054>

- Mammadov, R. (2018). *Eğitim standardı, eğitim finansmanı ve ekonomik büyümenin panel ekonometrisi ile analizi*. [Doktora Tezi]. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.
- MEB. (2018). *Bakan Selçuk, TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunda Sunum Yaptı*. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı: <https://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-tbmm-plan-ve-butce-komisyonunda-sunum-yapti/haber/17391/tr> adresinden alındı
- Milli Eğitim Temel Kanunu. (1973, Haziran 14). Resmi Gazete.
- Ömür, Y. E. (2017). Eğitimde neoliberal yerelleşme ve eleştirisi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 10-25.
- Özbal, E. Ö. (2017). Okulun ekonomik sorunlarının çözümünde ilkökul müdürlerinin yerel yönetimlerle iş birliği. *Journal of Human Sciences*, 14(4), 4135-4148. doi:10.14687/jhs.v14i4.5012.
- Özer, N., Demirtaş, H., & Ateş, F. (2015). Okulların mali durumlarına ve bütçe yönetiminde yaşanan sorunlara ilişkin müdür görüşleri. *E-International Journal of Educational Research*, 6(1), 17-39.
- Patton, M. Q. (2007). *Sampling, qualitative (purposive)*. The Blackwell Encyclopedia of Sociology.
- Ritchie, J., Lewis, J., Nicholls, C. M., & Ormston, R. (2013). *Qualitative research practice: A guide for social science students and researchers*. Sage Publication.
- Saklan, E., & Erginer, A. (2016). Türkiye’de okul öncesi eğitime ilişkin politika ve finansman uygulamaları. *Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 15-44.
- Saldaña, J. (2021). *The coding manual for qualitative researchers*. SAGE Publications Limited.
- Sebold, F. D., & Dato, W. (1981). School funding and student achievement: An empirical analysis. *Public Finance Quarterly*, 9(1), 91-105. <https://doi.org/10.1177/109114218100900108>.
- Selçuk, Z. (2020). *2021 Yılı Bütçe Sunuşu*. MEB.
- Serin, N. (1979). *Eğitim ekonomisi*. Ankara Üniversitesi Yayınları.
- Siswanto, E., Kardoyo, Rustono, Raharjo, T. J., Samsudi, Sumaryanto, T. & Yulianto, A. (2020). Teaching factory financial management in vokasional school. *European Journal of Molecular & Clinical Medicine*, 7(3), 5691-5707.
- Subaşı, M., & Okumuş, K. (2017). Bir araştırma yöntemi olarak durum çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 419-426.
- Stiefel, L., Berne, R., Iatarola, P., & Fruchter, N. (2000). High school size: Effects on budgets and performance in New York City. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 22(1), 27-39. Doi:10.3102/01623737022001027.
- Taşdöven, Z. (2013). *Demokrat Parti dönemi eğitim anlayışı (1950-1960)*. [Yüksek Lisans Tezi]. Adnan Menderes Üniversitesi.
- TEDMEM. (2019). *Bir Bakışta Eğitim 2019*. Türk Eğitim Derneği.
- Tural, N. (2002). *Eğitim finansmanı*. Anı Yayınları.
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. (1982). Madde 42.
- Yaman, A. (2019). *İlkökul müdürlerinin alternatif finansman temin politikaları* [Sözlü Bildiri]. 14. Uluslararası Eğitim Yönetimi Kongresi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara. Erişim Adresi: https://drive.google.com/file/d/1bUfmPbdR6yB6vyifUa_m5kSpNFb4g0mF/view.

- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, S. (2018). *Neoliberal ekonomi uygulamalarıyla eğitim finansmanı ve okul paydaşları ilişkisinin değişimi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Yılmaz, T., & Sarpkaya, R. (2016). *Eğitim ekonomisi eleştirel bir yaklaşım*. Anı Yayıncılık.

EXTENDED ABSTRACT

1. INTRODUCTION

Financing sources of schools may be limited. This situation leads schools to seek different sources of financing. Schools' researching alternative sources besides public sources will help them to move towards a flexible financing model instead of depending on certain sources. While school administrators' learning about alternative sources of financing will increase the financial independence of the school, the use of these resources to improve education is expected to increase the quality of education and student achievement. The support of parent-teacher associations to school administrators in the search for resources contributes to their active role in school success and increases co-operation. The purpose of this article is to identify alternative sources of funding for different types of schools and to clarify the difficulties school principals face in this regard. Furthermore, the overall objective of the study is to suggest improvements that can be made to the financial system of the education system.

2. METHOD

This research was designed in accordance with the case study design, one of the qualitative research approaches. According to the typology of case study designs made by Yin (1984), single case design is suitable in terms of revealing the aims of this study. Since the study aimed to examine the alternative financing methods of school principals in depth, the holistic single case design, which is one of the case study designs, was used.

3. FINDINGS, DISCUSSION AND RESULTS

The results of the research show that the most common problem faced by school administrators in schools besides discipline, infrastructure and cleaning problems is financing problem. According to another finding of the research, school administrators provide support from private institutions and organisations in addition to revenues such as rental income, parent donations, and registration fees in order to provide alternative financing for their schools. Especially school administrators working in vocational high schools provide alternative financing to their schools by cooperating with companies serving in the private sector. School administrators try to use the alternative financing they provide for the academic and social development of students. Resources are allocated from the school budget to support students in sports competitions, competitions and events. Especially the travelling and accommodation fees of the students are tried to be covered by the schools, and in cases where they cannot be covered, they are tried to be realised through sponsors.

According to the results of the study, school administrators stated that inadequate budget, lack of personnel and infrastructure costs were the obstacles that limited their search for alternative financing. However, school administrators have developed many creative and innovative methods to search for and use alternative sources of financing.

According to the research findings, school administrators' alternative financing methods differ according to school types. A large-scale research can be conducted to reveal these differences. In addition, this study was conducted only in Istanbul province. The sample of the study can be expanded to determine whether similar problems are experienced in different regions. According to the findings of the research, some types of schools have problems in finding resources, while others have the resources to support other schools. After these schools are identified, financial problems can be prevented by enabling them to cooperate with sister school projects.

ARAŞTIRMANIN ETİK İZİNİ

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması gerektiği belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Yıldız Teknik Üniversitesi

Etik değerlendirme kararının tarihi: 19.06.2020

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: E.2006190273

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI

Yazar 1: %40 - Araştırmanın tasarlanması, veri analizi, raporlaştırma.

Yazar 2: %40 - Yöntemin belirlenmesi, danışmanlık, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları.

Yazar 3: %20 - Alanyazın kontrolü, danışmanlık ve süreç takibi.

ÇATIŞMA BEYANI

Araştırmada herhangi bir kişi ya da kurum ile finansal ya da kişisel yönden çıkar çatışması bulunmamaktadır.